

15.000 MILIONS DE PESSETES S'INVERTIRAN EN LA RECONVERSIÓ

Mar de fons

El sector pesquer fa aigües. El deteriorament dels vaixells, la manca de condicions de seguretat i l'esgotament dels caladors han forçat la reconversió.

Tona Català

Les ajudes comunitàries potencien la reconversió de barques.

El sector pesquer dels Països Catalans i de tot l'estat espanyol en general viu en aquests moments un procés de reconversió que es va iniciar el 1977 i que es va convertir en una necessitat indiscutible per a tots els implicats. La crisi es va produir quan en la major part dels països del món va entrar en vigor un nou ordenament jurídic sobre la mar, segons el qual les aigües jurisdiccionals abastaven les 200 milles.

Al fet que les barques espanyoles no podien continuar pescant en aigües on tradicionalment ho havien fet s'hi van afegir una sèrie de problemes com la fluctuació del preu del gas-oil, l'existència de caladors pràcticament semiesgotats, l'augment de les importacions de peix a partir del 78 i, fonamentalment, l'existència d'una flota completament obsoleta amb la major part dels seus vaixells amb més de vint anys d'existència, gens tecnificats, que es llançava al mar a la recerca d'uns recursos d'altra banda bastant esgotats.

Aquesta nova ordre pesquera i l'entrada de l'estat espanyol a la CEE imposaven mesures urgents de modernització en el sector. El problema era que a la flota que pescava en aigües estrangeres, sobraven vaixells d'abast limitat i faltaven moderns bucs capaços d'adaptar-se a diferents caladors, segons les necessitats de cada moment.

A partir de l'any 1983 apareix el primer decret del govern espanyol per a la reconversió del sector, però és en el 87 quan el Parlament europeu aprova un nou reglament de les estructures de la pesca i de l'aqüicultura, i demana a l'estat espanyol, i aquest a les comunitats autònomes amb competències en la matèria, la confecció dels programes de pesca i aqüicultura per als anys 1987-1991. Comencen a aprovar-se una sèrie de disposicions per a la modernització i reglamentació del sector pesquer, com també la concessió d'una sèrie d'ajudes provinents principalment de la CEE. En aquest concepte l'estat espanyol espera percebre, fins al 91, 40.000 milions de pessetes.

¿Com afecta aquesta reconversió la flota dels Països Catalans?

Els pescadors han centrat des de sempre la seua activitat en la pesca d'arrossegament (lluç, cavalla, gambes, cigales, rap...) i arts menors (llenguado,

Quadre I. Reglament i ajudes per a la reconversió del sector pesquer

Títol	Finalitats	Condicions	Finançació	Beneficiaris
II reestructuració i renovació de la flota.	Compra o construcció de nous vaixells.	Eslora = 9 m. Eslora = 12 m.	Eslora = 33 m. 20% CEE. 10-30% Estat M. Eslora 33 m. 10% CEE. 10-30% Estat M.	Persones físiques o jurídiques.
III modernització flota.	Reconversió vaixells en actiu.	Eslora = 9 m. Eslora = 12 m. Pressupost 3.500.000 ptes. 1.680.000 ptes. de 9 a 12 m.	Eslora = 33m. 20% CEE. 10-30% Estat M. Eslora 33 m. 10% CEE. 10-30% Estat M.	Ídem.
IV desenvolupament aquicultura.	Construcció equipament instal·lacions cria de peix.	Pressupost 7.000.000 ptes.	25% CEE. 10-25% Estat M.	Ídem.
V zones marines protegides.	Valoració zones marines.	Fons 50 m. pressupost 7.000.000 ptes.	50% CEE. 10-35% Estat M.	Organitzacions de productors, cooperatives o organismes designats.
VIII equipaments portuaris.	Equips per a producció i la venda.		35% CEE. 5-30% Estat M.	OPP, associacions, organisme assignat.

rèmol, mero, daurada, llagosta...), les quals es practiquen molt a prop del nostre litoral. Només una part de la flota del port de Santa Pola ix de les nostres aigües per anar a buscar el peix al litoral marroquí. Per tant es disposa d'una flota de vaixells de baix tonatge.

El principal problema són uns vaixells menuts molt vells, uns recursos marítims sobreexplotats i bastant malmesos per la pràctica excessiva de l'arrossegament i uns ports gens condicionats en la majoria dels casos. Per aquest motiu les ajudes sol·licitades afecten sobretot els capítols III, IV, V, i VIII especificats en el quadre I.

Al Principat, aquest procés de renovació es contempla en el programa d'Orientació Plurianual, el qual preveu una inversió aproximada de 8.000 milions de pessetes, fins a l'any 91... Aquesta modernització no sols se centra en la construcció de nous vaixells i el desballestament dels vells, sinó en l'arranjament dels ja existents, amb la instal·lació de tota una sèrie d'aparells de navegació, detectors de pesca i de posicionament, etc. Per a Edelmir Salichs, director general de Pesca Marítima de la Generalitat de Catalunya, «més que reconversió podríem dir que Catalunya està realitzant una autèntica reordenació del sector».

Aquesta modernització es constitueix en l'aplicació de dues línies fonamentals: d'una banda, possibilitar que els pescadors es puguin dedicar a noves activitats fins ara explotades amb poca intensitat com són la captura de túnids, emperador (peix espasa) o la instal·lació d'almadravers igualment per a la captura de túnids, com també

La falta d'escoles nàutiques frena la professionalització del sector pesquer.

la pesca amb palangre de fons. I d'altra banda, el desenvolupament del cultiu marí, particularment en aquelles zones on hi ha aquesta possibilitat com són el Delta de l'Ebre, el Maresme o la Badia de Roses.

Salichs ens informa que els pescadors catalans han anat adequant progressivament els seus vaixells d'arrossegament, i per això la reconversió a Catalunya està més en funció no d'una reforma tècnica sinó d'una reforma del sistema pesquer; «en aquests moments cal crear noves fonts de riquesa i donar treball a la gent jove».

La captura de túnids és un recurs desaprofitat pels pescadors catalans. Fins ara la flota catalana s'ha dedicat, com hem dit abans, fonamentalment a la pesca d'arrossegament, cercol i arts menors, i ha desaprofitat els bancs de túnids que anualment passen per les costes catalanes des del litoral sud d'Itàlia en direcció a l'Atlàntic durant el seu període de creixement. En aquest sentit, els pescadors catalans, acollint-se a les ajudes de la CEE i la Generalitat, han començat a comprar els primers vaixells especialitzats en la pesca de túnids. Aquestes embarcacions tenen una capacitat de 60 tones brutes, una eslora de 20 metres i motors de 410/430 cavalls de potència.

Tradicionalment, aquest peix ha estat capturat per bascos i francesos, mentre que els pescadors catalans, com que fins fa uns anys la seua activitat havia estat rendible, no s'havien plantejat canviar-la. Els pescadors per si mateix tenen un esperit conservador. Només uns importants resultats econòmics i el convenciment que els recur-

Nombre del vaixells i tipus d'activitat	País		Illes Balears
	València	Catalunya	
Arrossegament.	530	450	108
Arrossegament congeladors.	4	—	—
Cercol	62	170	102
Altres (palangre, mariscadors, trasmall...)	593	1.130	659
Total	1.189	1.750	869
Total tripulants	7.176	6.000	1.633
Total Tm. capt. 1987	49.671,3	52.471	2.878

sos de la Mediterrània necessiten un conreu especial, els poden dur a variar d'activitat. La pesca de túnids reporta uns grans beneficis econòmics i, a més, els pescadors poden compaginar aquest tipus de pesca amb la d'arrossegament. Aquest canvi resulta beneficiós fins i tot per als caladors que poden reposar durant el temps que els pescadors dediquen a la pesca de tunífers.

Quant al programa d'esculls artificials i desenvolupament de l'aqüicultura, Catalunya és pionera en tot l'estat en la construcció de biotops. Concretament, des de 1986 s'han instal·lat el de l'Estartit, el Maresme, l'Ampolla, Salou, Calafell i actualment s'està instal·lant un biotop de producció i de protecció a la zona anomenada *Pas del Congo*, situada entre la Platja d'Aro i Tossa de Mar. En aquests esculls artificials, s'hi han invertit un total de 30.103.493 milions de pessetes.

Segons els projectes presentats a la Conselleria d'Agricultura i Pesca de la Generalitat valenciana, la reconversió pesquera al País Valencià costarà al voltant de 4.229 milions de pessetes. Les línies generals de la reconversió es mouen pràcticament cap als mateixos objectius. El problema principal és que la flota pesquera valenciana es troba en males condicions amb excepcions comptades, i sol pescar pels caladors del litoral valencià. Aquests estan delimitats a la zona de Castelló pel triangle comprès entre el Delta de l'Ebre, Illes Columbretes i Sagunt: en la zona de València la delimitació és la que marca el golf, i a Alacant per les zones compreses entre Alacant, Eivissa i Formentera. A banda, una bona part de la flota de Santa Pola sol pescar al litoral marroquí i és la que més ha sol·licitat ajudes recollides en el capítol II.

La Conselleria d'Agricultura i Pesca, seguint les disposicions en matèria pesquera, ja ha instal·lat dos esculls artificials, un a Vinaròs i l'altre a Santa Pola, i té previst instal·lar-ne un altre a l'illa de Tabarca. En aquest aspecte invertirà, fins al 91, 41 milions de pessetes i en destinarà 385 a aquicultura marina.

A les Illes Balears el sector pesquer representa només un 0,55 de l'economia global i es pot dir que pràcticament es tracta d'una flota de tipus *familiar*. Llevat de casos aïllats i que són empreses dedicades a la pesca d'arrossegament, i que tenen més d'una embarcació, en general hi ha tantes empreses com vaixells. La major part dels pescadors ha optat per buscar un altre lloc de treball i com que la majoria dels que queden tenen una edat avançada, són

La CEE ajudarà amb 40.000 milions de pessetes l'estat espanyol durant el període 1987-91.

Ajudes comunitàries a la reconversió de vaixells

Tonatge	ECUS per tona segons el temps en activitat	
	-10 anys	+10 anys
Menys 70	200	150
70-100	300	250
100-200	600	400
200-300	950	750
300-500	1.200	1.000
500-1.000	1.500	1.300
1.000-1.500	2.000	1.700
1.500-2.000	2.400	2.100
2.000-2.500	2.700	2.300
2.500-3.000	3.100	2.600
més de 3.000	3.500	3.000

pocs els que han optat per la reconversió. El govern balear, per tant, té previst realitzar inversions destinades a protegir les zones marítimes i en la instal·lació de biotops, fonamentalment.

Els inconvenients de la reconversió

En general, les confraries de pescadors han respost perfectament al pla de modernització de la seua flota pesquera i a tots els programes de reconversió previstos. «Aquestes ajudes, —diu Roc Andreu, secretari de la Confraria de Santa Pola— ens permeten renovar els nostres vaixells. Ací quasi tot el món està desballestant els vaixells antics i comprant-ne de nous o modernitzant-los.» El mateix pensa Enric Puigcerver, de Sant Carles de la Ràpita: «les ajudes són a fons perdut i sols t'exigeixen que augmentes el tonatge del teu antic vaixell.» Respecte a la instal·lació de biotops i esculls artificials

Puigcerver pensa que són la millor forma de regenerar el fons marí perquè «s'arrossega molt».

No hi està d'acord la Confraria de pescadors de Dénia, que opina que s'han promès moltes coses però que no s'ha complert res. Joan Boluda, secretari, denunciava que hi havia molta gent que feia dos anys que havia desballestat els seus vaixells i «encara no hem vist ni una pesseta». D'altra banda, els sindicats CCOO i UGT critiquen que aquesta reconversió s'haja fet en base a la normativa de la CEE i en canvi s'hagen oblidat «coses tan elementals com limitar la jornada laboral d'un pescador com un treballador més; reconvertir les estructures de comercialització del peix en les quals els únics beneficiaris són els propietaris dels vaixells i els intermediaris. És evident que en un vaixell més modern els pescadors no treballen en les condicions infrahumanes en què ho fan ara, ni amb tan poques mesures de seguretat, però els guanys seran els mateixos: el 50% de les captures repartides entre tots», comenta Ferran Pinyol, secretari de CCOO del mar.

En el mateix sentit es declara Josep Maria Iglesias d'UGT del País Valencià: «El pescador ha de pagar una part proporcional de les despeses que té el vaixell, les avaries, tot. És clar que cal una reconversió, però amb un ordenament i un consens entre totes les parts implicades. La Conselleria no ha consultat amb els sindicats i sí que ho ha fet amb les confraries, que són unes associacions no gens democràtiques controlades per la patronal.» □